

Na vaše dotazy odpovídá prof. MVDr. Z. Knotek, CSc.

Veterinární poradna

Vlastníme chalupu 80 kilometrů od Prahy, kam pravidelně jezdíme každý víkend. Zajímalo by mne, jak máme předcházet problémům s převozem psa automobilem. Zatím jsme s ním tuto cestu absolvovali dvakrát, ale v obou případech se dostavily nepříjemné zažívací potíže.

J. M., Praha

Cestování v dopravním prostředku nečiní problémy jen psům, ale i lidem. Jedná se o různé projevy kinetózy, především nevolnost a zvracení. U psů lze pozorovat nervózní poposedávání, zvýšené slinění, olizování a zvracení. Řešení problému spočívá v zajištění následujících kritérií - omezení stresu z neznámého prostředí, zajištění vhodných zoohygienických podmínek, přímém i nepřímém vyloučení rizika zvracení. Strach psa z pobytu v pohyblivém se dopravním prostředku se řeší postupným navykáním. Prvním krokem bývá návyk na krátkodobý pobyt v zaparkovaném automobilu s vypnutým motorem. Pes se uvnitř octne se svým majitelem v rámci hry a stráví zde jen několik minut. Po zvládnutí této první etapy se čas v automobilu postupně prodlužuje a pes si zvyká i na spuštěný motor a další nové podněty. Následují krátké projíždky. Neklid a zvracení v automobilu však nepůsobují jen strach a úzkost z neznámého prostředí. Nevhodně vysoká teplota a především omezený přístup čerstvého vzduchu jsou závažnými faktory, které je třeba eliminovat. Pootevřené boční okno přivádí do kabiny automobilu relativně dostatek čerstvého vzduchu, není však zajištěna dokonalá cirkulace ve všech prostorách. Účinnějším řešením může být proto spuštění ventilátoru. Vždy je třeba zkontrolovat, jaká je cirkulace vzduchu právě v místě, kde cestuje pes. Většina moderních automobilů je vybavena účinnou klimatizací. Cirkulaci je vhodné omezit jen na přijatelnou úroveň a chlazení vzduchu snížit na minimum. Pokud by byla klimatizace nastavena na vyšší výkon, bude

to mít na psa nepříznivý účinek. Součástí opatření jak zabránit nevolnosti psa při cestě automobilem je péče věnovaná výběru místa pro jeho uložení. Toto místo by mělo být příjemné pro ležení i pro sed. Současně je třeba respektovat pravidla o silničním provozu, která umístění psa při provozu automobilu vymezují. Účinnou zásadou, která výrazně omezí riziko zvracení psa při cestě, je psa před cestou zásadně nekrmit. Pokud plánujete cestu dopoledne, bude rozumné posunout ranní krmení až na dobu po příjezdu, pokud se chystáte na cestu odpoledne nebo večer, bude rovněž krmení odloženo až na dobu po návratu domů. Samozřejmě existují i možnosti zklidnění psa medikamentózní cestou, ale tento způsob by měl být volen pouze výjimečně, například když je opravdu zcela nezbytné cestovat se psem, který není na jízdu automobilem zvyklý. V závislosti na délce transportu, zdravotním stavu psa a dalších konkrétních okolnostech lze v takovém případě zvolit krátkodobé zklidnění preparáty s minimálním vedlejším účinkem. Existují samozřejmě i antiemetika, tedy léky, které omezují riziko zvracení. Jejich volbu je však třeba zvážit. Pokud bude cestovat pes nalačno, je jejich použití ve většině případů zcela zbytečné. Pokud byl pes před cestou nakrmen, nelze od podání antiemetik očekávat stoprocentní účinek.

Chovám šestiletého boxera, u kterého se před rokem začaly objevovat komplikace. Pes často odmítal potravu, občas i zvracel, hodně pil a častěji močil. Při návštěvě veterinárního lékaře byla učena diagnóza dlouhodobé onemocnění ledvin. Byla doporučena dieta pro psy s onemocněním ledvin, kterou se pes naučil bez větších potíží přijímat. Pře třemi měsíci se ale zase dostavily podobné komplikace, i když jen po dobu jednoho týdne. Opět jsme navštívili veterináře a tentokrát jsme byli upozorněni na nebezpečně vysoký krevní tlak a nutnost dlouhodobé

léčby tabletami. Jak máme postupovat? *P. S., Mladá Boleslav*

Zvýšený krevní tlak je onemocnění, které je u psů a koček relativně běžné, ale stále ještě málo často diagnostikované. Souvislost s chronickým renálním selháním psa je skutečně velmi pravděpodobná, přičemž existuje i oboustranná závislost. Léčba zaměřená na omezení hypertenze se proto stále častěji stává součástí léčby psů s chronickým renálním selháním. Většinou se jedná o komplexní přístup, jehož součástí je podávání léků i úprava diety. Pokud trpí hypertenzí lidé, je jim doporučeno zásadně omezit solení jídla. Značné zastoupení iontů sodíku bývá přítomno i v některých přípravcích, které slouží k ochucení krmiv pro psy. Pro pacienty se zvýšeným krevním tlakem jsou proto k dispozici i speciální diety s omezeným zastoupením iontů sodíku. Mezi léky, které se u psů používají ke stabilizaci stavu ledvin s chronickým renálním selháním a léčbě hypertenze, patří ACE-inhibitory, léky podporující roztažení cév a lepší průtok krve (vazodilatátory), diuretika a léky regulující aktivitu srdce (beta-blokátory). Z ACE-inhibitorů se u psů používají především enalapril a benazepril. Jejich úlohou je potlačit činnost angiotenzin konvertujícího enzymu (ACE) a omezit výdej aldosteronu. Inhibitory ACE též navozují celosystémovou dilataci cév. Velmi často se volí jejich kombinace s diuretiky, například s tradičními látkami hydrochlortiazidem nebo furosemidem. Jako šetrnější diuretikum je uváděn antagonist a aldosteronu - spironolakton, šetřící draslík. Spironolakton vyvolá zvýšenou sekreci sodíku a vody, spojenou s retencí draslíku. Tímto mechanismem působí jako diuretikum i antihypertenzivum. Medikamentózní léčba hypertenze vždy vyžaduje pravidelné zdravotní kontroly pacienta. Reálným cílem většinou není stav zcela zvrátit, ale stabilizovat pacienta v takovém rozsahu, aby byly potlačeny nepříznivé projevy hypertenze.

Mám rhodeského ridžbeka, kterému je rok a 3 měsíce. Už od prosince

Na vaše dotazy odpovídá prof. MVDr. Z. Knotek, CSc.

Veterinární poradna

loňského roku se mi nedaří, aby se zlepšil jeho zdravotní stav. Trpí nedostatečností pankreatu a přerůstáním bakterií Clostridium perfringens. Skoro půl roku bere s přestávkami antibiotika (většinou entizol). Pancreolan jsme nyní nahradili ID dietou. Pes je velmi hubený a vždy během několika dní trpí bolestmi. Má křeče, nepříjemná potrava, někdy zvrací. Žiji u koní a jsem nucena psa zavírat, aby něco nesežral (košík nepomáhá). Veterinář mi řekl, že jedinou šancí na zlepšení je umístit ho tam, kde nejsou zvířata (hlavně koně). Avšak pes není věc, kterou bych mohla být na přechodnou dobu někam umístit. Jsme spolu celé dny od jeho pěti týdnů a je na mě velice fixovaný. Nevím už, jak mu pomoci. Máme nějakou šanci? J. S., Velké Březno

Různým formám onemocnění pankreatu u psů je věnována velká pozornost. Kromě tradičního postižení endokrinní funkce slinivky břišní, které se projevuje poruchami uvolňování inzulínu a je příčinou jedné z forem diabetu u psů, je v centru pozornosti především postižení exokrinní funkce pankreatu. Slinivka břišní je orgánem, který má zásadní význam pro natrávení potravy a její efektivní zpracování a využití. Pod pojmem exokrinní funkce pankreatu se myslí především uvolňování trávicích enzymů, které napomáhají štěpení sacharidů a tuků. Selhávání této funkce je označováno jako EPI, exokrinní pankreatická insuficience. Příčinou je poškození určité tkáně slinivky břišní se ztrátou sekreční funkce. V tomto směru je třeba zdůraznit, že nápadné zdravotní komplikace lze u pacienta zachytit většinou až v okamžiku, kdy je narušena kapacita produkce uvedených látek z devadesáti procent. Nejčastěji postiženou skupinou psů jsou mladí psi do dvou let stáří, především plemene německý ovčák. Onemocnění se však vyskytuje i u dalších plemen psů. U psů s EPI dochází v důsledku nedostatečného uvolňování pankreatických enzymů k nedostatečnému štěpení

živin, v důsledku toho je omezena jejich absorpce sliznicí tenkého střeva. Důsledkem je narušení osmotické rovnováhy a poměru tekutin ve stěně střeva. U pacienta se rozvíjí průjem s převážně mastnou stolicí - steatorea. Kromě štěpení živin v tenkém střevě mají produkty slinivky břišní označované jako pankreatická šťáva i další velmi významné úlohy. Pankreatická šťáva podporuje motilitu střeva neboli pasáž obsahu střeva a vyznačuje se i významnou antibakteriální aktivitou. Přerůstání bakterií v tenkém střevě, označované anglickou zkratkou SIBO (small intestine bacterial overgrowth) způsobuje další narušení přirozeného trávení. Bakterie narušují svojí metabolickou činností přirozené mechanismy trávení, například interakcí se žlučovými kyselinami. Nepříznivý stav chronického průjmu se tak ještě dále prohlubuje. Onemocnění má chronický charakter a nejvíce nápadnými projevy jsou ztráta hmotnosti při současném zvýšeném zájmu o potravu. Není výjimkou, že pes, jehož metabolismus je v důsledku EPI narušen, využívá přijaté živiny velmi neefektivně, a proto trpí pocitem stálého hladu. Pozorujeme i požíráání trusu (koprofagie) a nepřírodných předmětů (alotrofagie). Stolica má charakter páchnoucí mastné kaše, silně zapáchající a obsahující i zbytky nestrávené zbytky potravy. Pes uvolňuje řídkou stolicí ve velkém objemu a poměrně často. S pokračujícím procesem narušení metabolismu se dostávají další nápadné projevy onemocnění. Patří mezi ně výrazně snížená kvalita srsti, hubnutí, zvracení, uvolňování nepříjemně zapáchajících plynů, dehydratace. Správná diagnostika EPI je založena na analýze anamnestických údajů, posouzení klinického stavu pacienta a především cíleném využití laboratorních analýz. Změny v krevním obrazu a klasickém biochemickém profilu krevní plazmy nejsou často dostatečně průkazné, mohou však dokumentovat závažnost poškození vnitřního prostředí pacienta. Specifická diagnostika se opírá především o stanovení trypsinu a trypsinogenu v krevní plazmě (nebo též v séru) pomocí

radioimunoanalýzy. Pacient musí být před odběrem krve řádně vylučněn, standardní je dvanáctihodinová hladovka. Pokud není dodržena, jsou výsledky zkresleny. Výhodou této přesné metody je možnost spolehlivě odhalit onemocnění v době, kdy má správně vedená léčba naději na úspěch. Vzorky plazmy nebo séra posílají veterinární lékaři na Fakultu veterinárního lékařství v Brně, průkaz TLI (trypsinlike immunoreactivity) se provádí v zahraničí. Brněnské pracoviště v minulosti ověřilo i další praktickou metodu diagnostiky EPI. Jedná se o relativně jednoduchou analýzu štěpící aktivity vzorku stolice pacienta pomocí radiální enzymodifúze v obohaceném agarovém gelu. Pro zvýšení diagnostické spolehlivosti a přesnosti této nepřímé metody je zapotřebí trojí vyšetření vzorků stolice. Postižení tkáně pankreatu je možno též diagnostikovat histologickým vyšetřením biopsie odebrané pod kontrolou endoskopu. Omezením této metody je do určité míry finanční náročnost specializovaného postupu, kromě toho tradičně není rovněž doporučováno mechanicky inzultovat tkáň pankreatu. Obavu veterináře ze styku psa - pacienta s EPI s prostředím koní lze pochopit v souvislosti s uvedeným narušením obranných mechanismů ve střevě proti bakteriálnímu přerůstání. Jeho obavu jistě zvýšil průkaz klostridií. Antibiotika jsou jen jednou součástí účinně vedené terapie. Dodávání pankreatických enzymů v tabletách mívá dlouhodobý charakter, nutná je úprava diety a doplnění látek, které nejsou v důsledku EPI v organismu pacienta produkovány nebo využívány. Zdůrazněn je v tomto směru význam vitaminů, především vitaminů komplexu B, E, A. Skloubit chov koní s péčí o psa s EPI není vysloveně neřešitelným problémem, ale bude představovat nutné organizační kroky a jistá omezení. Zejména striktní dodržení indikované diety pro psa a vyloučení příjmu krmiva z jiného zdroje. ■